

Gemeente Leusden

Nota waardering en afschrijving

vaste activa 2024

VASTE ACTIVA in control

GEMEENTE LEUSDEN

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Hoofdstuk 1 Inleiding.....	6
Hoofdstuk 2 Activeren.....	10
Hoofdstuk 3 Waarderen.....	15
Hoofdstuk 4 Afschrijven.....	16
Hoofdstuk 5 Onderhoud materiële vaste activa.....	19
Hoofdstuk 6 Bestuurlijke verantwoording en procedures.....	21
Hoofdstuk 7 Slotbepalingen.....	23
Bijlage 1 Afschrijvingstabel gemeente Leusden.....	24
Bijlage 2 Het belang van de materiële vaste activa voor raadsleden.....	27
Bijlage 3 Afwegingsschema groot onderhoud versus investeren.....	30
Bijlage 4 Onderbouwing investerings-aanvragen.....	32
Bijlage 5 Begrippenlijst.....	33
Bijlage 6 Wetgeving BBV.....	35

Samenvatting

Aanleiding

De Gemeentewet schrijft in artikel 212 voor dat elke gemeente een financiële verordening moet hebben die in ieder geval regels bevat voor de activering, waardering en afschrijving van activa. In Leusden nemen we deze regels, overeenkomstig onze financiële verordening, op in een afzonderlijke nota.

De huidige nota dateert van 2022 en behoeft aanpassing met betrekking tot de activeringsgrens van investeringen met economisch nut. In deze nota wordt de activeringsgrens verhoogd van € 10.000 naar € 25.000 met als doel de efficiency van de bedrijfsvoering te verbeteren.

De belangrijkste aanleiding voor de herziening in 2022 is de ingrijpende wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in 2017 op dit punt en de publicatie in 2020 van een nieuwe en actuele notitie materiële vaste activa, uitgebracht door de Commissie BBV.

Bestuurlijk belang

Met het vaststellen van deze nota brengt de raad sturing aan voor een eenduidige omgang met investeringen, activa en afschrijvingen in de praktijk. Een eenduidig activabeleid draagt bij aan het inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Wijzigingen actualisatie activabeleid

Er zijn vier categorieën wijzigingen die met de actualisatie van het activabeleid worden doorgevoerd:

1. Wettelijke wijzigingen; aanpassingen n.a.v. wijziging van het BBV;
2. Wijzigingen als gevolg van veranderingen bij interne regels;
3. Vastleggen van zaken waarover in het oude beleid geen uitspraak werd gedaan;

4. Aanpassingen van afschrijvingstermijnen op basis van een nieuw inzicht in de toekomstige gebruiksduur van een actief.

Afbakening kaderstelling

De gemeente handelt naar het BBV, dat onder meer financiële spelregels voorschrijft ten aanzien van het activabeleid. In de uitwerking van deze regels heeft de gemeente op onderdelen beleidsvrijheid, bijvoorbeeld het bepalen van de levensduur van investeringen in de vorm van een afschrijvingstabel. In deze nota wordt daarom met name ingegaan op de kaders waar de gemeente beleidsvrijheid heeft om eigen kaders te formuleren.

Beleidskaders

De komende hoofdstukken bieden de context en het afwegingskader om te komen tot de beleidskaders voor de gemeente Leusden met betrekking tot activeren, waarderen, onderhouden en afschrijven. De gemeente is gekomen tot negentien beleidskaders die houvast bieden bij de sturing van de investeringen en kapitaalgoederen. Deze kaders zijn in dit hoofdstuk samengevat.

1. Activeringsgrens investeringen

- a. Investerings met economisch nut ten bedrage van minder dan € 25.000,- worden niet geactiveerd.
- b. Investerings met maatschappelijk nut ten bedrage van minder dan € 75.000,- worden niet geactiveerd.
- c. Het begrote bedrag van de investering is voor de activagrens bepalend voor het wel of niet activeren.
- d. Identieke investeringen / goederen die afzonderlijk beneden de activagrens liggen en in één boekjaar worden aangeschaft en gezamenlijk als totaal boven de activagrens liggen worden als één investering geactiveerd.

2. Kosten van afsluiten van geldleningen en (dis-)agio

Kosten voor het afsluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio worden niet geactiveerd en direct ten laste van de exploitatie gebracht. De raad kan op voorstel van het college wel besluiten om hiervan af te wijken en de kosten wel te activeren.

3. Kosten van onderzoek en ontwikkeling

De kosten van onderzoek en ontwikkeling (haalbaarheidsonderzoeken) ten behoeve van investeringen en/of de totstandkoming van een bepaald actief worden niet geactiveerd en direct ten laste van de exploitatie gebracht. De raad kan op voorstel van het college besluiten om hiervan af te wijken en de kosten wel te activeren en in maximaal vijf jaar af te schrijven.

4. Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden niet geactiveerd. De raad kan op voorstel van het college wel besluiten om hiervan af te wijken en de activa in eigendom van derden wel te activeren.

5. Reserve dekking kapitaallasten (activa reserve)

De raad kan op voorstel van het college besluiten om bestemmingsreserves voor gehele of gedeeltelijke dekking van kapitaallasten in te stellen. De reserve wordt in dat geval niet op de investering in mindering gebracht, maar valt jaarlijks vrij conform de afschrijvingstermijn van het actief (bruto waarderingmethode).

6. Toerekening loonkosten en overhead aan investeringen en voorzieningen

De toerekening van directe loonkosten (voorbereiding, administratie en toezicht) en indirecte kosten (overwegend overhead) wordt door het college nader uitgewerkt in een notitie kostentoerekening. De kaders hiervoor worden vastgesteld door het college en ter kennisname aan de raad aangeboden.

7. Componentenbenadering

Bij de materiële vaste activa wordt de componentenbenadering niet toegepast, tenzij uit de afschrijvingstabel blijkt dat hier wel voor is gekozen bij een specifieke categorie investeringen.

8. Gronden en terreinen

Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven. Kosten van grondaankopen ten behoeve van investeringen met maatschappelijk nut (wegen, riolering, etc.) worden tot de kosten van de specifieke investering gerekend.

9. Sloopkosten

Sloopkosten gerelateerd aan nieuwbouw worden niet geactiveerd en behoren daarmee niet tot vervaardigingsprijs van een actief. De raad kan op voorstel van het college besluiten om hiervan af te wijken en de sloopkosten wel te activeren.

10. Verwerking duurzame waardevermindering

In het geval er sprake is van een duurzame waardevermindering bij vastgoed wordt hiervoor een verliesvoorziening gevormd.

11. Restwaarde

Bij afschrijving wordt geen rekening gehouden met een restwaarde.

12. Afschrijvingsmethode

- a. Op activa wordt afgeschreven op basis van de lineaire methode.
- b. In afwijking van het bepaalde onder a. kan de raad op voorstel van het college besluiten om op basis van de annuïtaire methode af te schrijven.

13. Afschrijvingstermijn

- a. Investeringen worden afgeschreven volgens de termijnen zoals opgenomen in de afschrijvingstabel die in de bijlage is opgenomen in deze nota.
- b. Het college kan aan de raad voorstellen om in afwijking van de afschrijvingstabel een andere afschrijvingstermijn te hanteren gebaseerd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.

- c. Afschrijvingstermijnen van investeringen die niet voorkomen in de tabel worden bij de autorisatie van de betreffende investeringskredieten vastgesteld.

14. Afschrijvingstermijn aan- of verbouw bestaand object

Indien het hoofdobject volledig is afgeschreven wordt een, nog verwachte gebruiksduur van het totale object gehanteerd. Dit in afwijking van de termijnen in de afschrijvingstabel. Wanneer de investering als een op zichzelf staand component kan worden beschouwd en een eigen economische gebruiksduur heeft, dan wordt deze als apart component volgens de afschrijvingstabel geactiveerd en afgeschreven.

15. Moment start afschrijving

De afschrijving vangt bij alle investeringen aan met ingang van het jaar volgend op de ingebruikneming / oplevering.

16. Groot onderhoud versus investeringen

- a. Voor het onderscheid groot onderhoud versus investeren wordt gebruik gemaakt van het afwegingsschema 'groot onderhoud versus investeren'. Zie bijlage 4.
- b. Daar waar het afweegschema niet voorziet in de keuze "investering" of "groot onderhoud" volgt een onderbouwd advies met een motivatie voor de uiteindelijke keuze.

17. Investerings

17.1 Autoriseren

Investerings worden geautoriseerd door de raad. De autorisatie van het investeringsbedrag, inclusief de dekking van de financiële gevolgen vindt als volgt plaats:

- a. Voor investeringen die bekend zijn en worden vastgesteld bij de programmabegroting vindt de autorisatie plaats bij de vaststelling van de begroting aan de hand van het meerjareninvesteringsprogramma (MIP);
- b. Voor investeringen die bekend zijn bij de programmabegroting maar die nog niet zijn vastgesteld vindt de autorisatie plaats

via een apart raadsvoorstel of via de bestuursrapportages (voorjaarsnota en najaarsnota);

- c. Voor investeringen die nog niet bekend zijn bij de programmabegroting en waarvoor in de loop van het jaar een beslissing wordt genomen vindt de autorisatie plaats via een apart raadsvoorstel. Daarnaast wordt de raad actief geïnformeerd over dit voornemen in eerstvolgende raadsinformatiebrief (RIB).

17.2 Wijzigen

Indien sprake is van verwachte kredietoverschrijdingen wordt hier op de volgende wijze mee omgegaan:

- a. Bij investeringen met een kredietoverschrijding onder de € 25.000,- ten opzichte van het beschikbaar gestelde krediet wordt in beginsel geen aanvullend krediet gevraagd.
- b. Bij investeringen wordt een kredietoverschrijding boven de € 25.000,- ten opzichte van het beschikbaar gestelde krediet gerapporteerd in de eerstvolgende bestuursrapportage (de voorjaarsnota of najaarsnota) en wordt aan de raad een aanvullend krediet gevraagd.
- c. Bij politiek / bestuurlijk gevoelige overschrijdingen wordt een aanvullend krediet gevraagd via een apart raadsvoorstel. Daarnaast wordt de raad, indien sprake is van politiek / bestuurlijk gevoeligheid actief geïnformeerd door middel van een raadsinformatiebrief (RIB).

17.3 Uitvoeren

Het college is belast met de uitvoering van de programmabegroting, en dus ook met de uitvoering van investeringen.

17.4 Informeren / rapporteren

Periodiek wordt in de bestuursrapportages (voorjaarsnota en najaarsnota) en de jaarrekening gerapporteerd over de financiële voortgang van investeringen, waarbij de volgende informatie wordt verstrekt:

- a. Overzicht van alle beschikbaar gestelde kredieten, bestedingen en afwijkingen;

- b. Kredieten die nog open moeten blijven staan en/of afgesloten kunnen worden;
- c. Nadere toelichting bij kredietoverschrijdingen boven de € 25.000,-

17.5 Doorschuiven / afsluiten

Beschikbaar gestelde investeringskredieten ouder dan twee jaar en waar in het verantwoordingsjaar geen bestedingen op hebben plaatsgevonden worden afgesloten. Het college kan deze termijn met een jaar verlengen indien er nog verplichtingen worden verwacht.

18. Inwerkingtreding nota

De nota Waarderen en afschrijving vaste activa treedt in werking per 1 januari 2024. Voor de bestaande activa blijven de afschrijvingstermijnen van toepassing, zoals opgenomen in het overzicht van geactiveerde kapitaaluitgaven, en voor zover de levensduur niet anders wordt ingeschat.

19. Hardheidsclausule

Bij onvoorziene omstandigheden en gegronde redenen behoudt de raad op voorstel van het college het recht om anders te beslissen dan is opgenomen in deze nota.

Hoofdstuk 1 | Inleiding

Aanleiding

In 2008 is de Nota waardering en afschrijving 2008 vastgesteld. In die nota zijn de “spelregels” opgenomen voor het beleid omtrent het activeren, waarderen en afschrijven van investeringen en kapitaalgoederen. Vanaf 2017 is de regelgeving met betrekking tot de materiele vaste activa in het Besluit begroting en verantwoording (hierna: ‘BBV’) ingrijpend gewijzigd. In het BBV zijn de verslaggevingsvoorschriften opgenomen ten aanzien van activeren, afschrijven en waarderen. Daarnaast is in 2020 een nieuwe en actuele notitie ‘Materiele vaste activa’ van de commissie BBV verschenen. Ten opzichte van de vorige notitie uit 2017 is met name een en ander verduidelijkt door de commissie.

De wijzigingen in het BBV vanaf 2017 leidden tot striktere formulering van verslaggevingsregels rondom materiele vaste activa en zorgde voor nadere verduidelijking. Met de wijzigingen in het BBV en met de notities van de commissie BBV is er ook meer eenduidigheid en daarmee vergelijkbaarheid voor gemeentelijke materiele vaste activa bewerkstelligd.

Waar gaat het in deze nota over?

Bij materiële vaste activa gaat het om het bezit van de gemeente Leusden. Daarbij kan worden gedacht aan gebouwen, bedrijfsmiddelen (computers, auto’s) maar ook aan wegen, rioleringen en bruggen. Een weg is een bezitting die op onze balans gezet moet worden (activeren), voor een bepaald bedrag (waarderen) en waarvan de waarde minder wordt door gebruik (afschrijven). Bij de materiële vaste activa (MVA) gaat het om heel veel geld; om precies te zijn per 1 januari 2021 is de waarde van ons bezit € 62.542.000,-.

Wijzigingen actualisatie activabeleid

Er zijn vier categorieën wijzigingen die met de actualisatie van het activabeleid worden doorgevoerd:

1. Wettelijke wijzigingen; aanpassingen n.a.v. wijziging van het BBV;
2. Wijzigingen als gevolg van veranderingen bij interne regels;
3. Vastleggen van zaken waarover in het oude beleid geen uitspraak werd gedaan;
4. Aanpassingen van afschrijvingstermijnen op basis van een nieuw inzicht in de toekomstige gebruiksduur van een actief.

Bestuurlijk belang

Het beleid ten aanzien van investeringen, waardering en afschrijving van activa is van groot belang voor de gemeente Leusden. Het activabeleid raakt direct aan het budgetrecht van de raad. Investeringen leggen bovendien een meerjarig budgettair beslag op de begroting van de gemeente. Het gebruiksnut van investeringen strekt zich uit over meerdere jaren, waardoor ook de kosten via afschrijving gedurende een langere periode ten laste van de begroting worden gebracht.

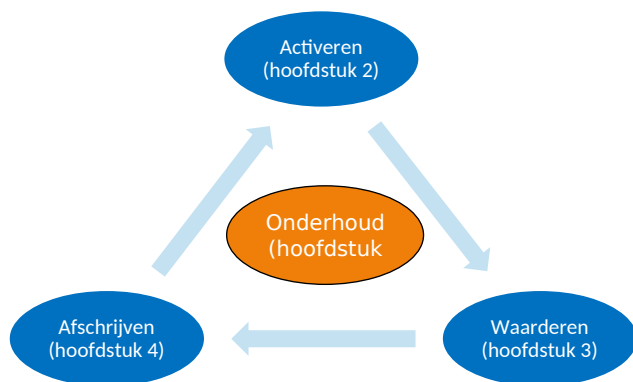
Met het vaststellen van deze nota brengt de raad sturing aan voor een eenduidige omgang met investeringen, activa en afschrijvingen in de praktijk. Een eenduidig activabeleid draagt bij aan het inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Doelstelling

De doelstelling van deze nota is het (her)formuleren van beleid en het vastleggen daarvan in uniforme regels voor:

- Activeren van activa;
- Waarderen van activa;
- Afschrijven van activa;
- Investeren versus onderhoud;
- Bestuurlijke verantwoording en processen.

Deze onderwerpen zijn gebaseerd op de levenscyclus van een materieel actief. Daarnaast dient een vast actief gedurende de gebruiksduur te worden onderhouden. Hieronder is deze levenscyclus gevisualiseerd.

Leidende principes

Bij het maken van deze nota en de beleidskaders hebben wij ons laten leiden door de volgende principes en uitgangspunten:

Inzichtelijkheid en consistentie

Bij de materiële vaste activa (ook wel de kapitaalgoederen of investeringen) gaat het om veel geld. De waarde van het bezit bedraagt per 1 januari 2021 € 62.542.000,- Die waarde staat op onze balans. Daarnaast hebben we te maken met de kapitaallasten (2020: € 2.732.000,-) van deze investeringen, ook daarbij gaat het om een aanzienlijk bedrag. Er is dus sprake van een groot financieel belang. Dat vraagt om spelregels die door de raad als beleidskaders worden vastgesteld. Die spelregels moeten duidelijk zijn (helder/inzichtelijk), en het consistent (eenduidig, objectief en bestendig) handelen ten aanzien van investeringen helpen te bevorderen. Een duidelijk en consistent beleid draagt tegelijkertijd ook bij aan een goed inzicht in de vermogenspositie en de financiële positie van onze gemeente.

Behoedzaamheid en voorzichtigheid

Juist vanwege de grote financiële belangen is een zekere mate van behoedzaamheid en voorzichtigheid bij de waardering en afschrijving van investeringen geboden. Dit is ook een belangrijk beginsel binnen het BBV. Ook de accountant toetst aan dit beginsel en kijkt of de waardering van onze activa op de balans niet te "optimistisch/pessimistisch" is. Kortom hoe "reëel" zijn onze investeringen gewaardeerd en voor welk bedrag en hebben we daarbij reële afschrijvingstermijnen gehanteerd? We hebben daarom niet de "maximale" grenzen/ruimte van het BBV opgezocht, net zo min als de "minimale" grenzen/ruimte. Kortom "reële" beleidskaders die helpen bijdragen aan een solide financieel beleid en die de kans op financiële verrassingen in de toekomst verkleinen. Daarmee draagt die keuze ook bij aan de financiële continuïteit van onze gemeente. We zien dit principe terug bij de op reële verwachtingen voor de toekomstige gebruiksduur gebaseerde afschrijvingstabel.

Bestuurlijke flexibel en administratief efficiënt

In een bepaald aantal gevallen (zie de kaders) biedt de regelgeving een

keuzevrijheid. Bij de kaderstelling kiezen we dan wel eenduidig, maar houden de mogelijkheid open om de raad een andere keuze voor te leggen als we denken dat de haalbaarheid en totstandkoming van een “maatschappelijke voorziening” zwaarder weegt dan “de regel”. Binnen grenzen en altijd binnen de kaders van de raad creëren we dan dus bestuurlijke flexibiliteit, zonder dat dit ten koste gaat van een gezonde financiële positie. Het bijhouden, registeren en verwerken van investeringen vraagt een administratieve inspanning. Er zijn dus kosten aan verbonden. (administratie en beheerskosten). Bij relatief kleine investeringen wegen de voordelen (onder andere registratie van bezittingen en het spreiden van kosten over meerdere jaren) doorgaans niet op tegen de nadelen in de vorm van beheerskosten. We willen dus oog hebben voor - voor zover haalbaar - een administratief efficiënte toepassing en uitvoering. We zien dit principe in de nota terug bij de kaderstelling voor een activeringsgrens.

Afbakening kaderstelling

De gemeente handelt naar het BBV, dat onder meer financiële spelregels voorschrijft ten aanzien van het activabeleid. In de uitwerking van deze regels heeft de gemeente op onderdelen beleidsvrijheid, bijvoorbeeld het bepalen van de levensduur van investeringen in de vorm van een afschrijvingstabel. In deze nota wordt daarom met name ingegaan op de kaders waar de gemeente beleidsvrijheid heeft om eigen kaders te formuleren.

Vereisten vanuit de BBV-regelgeving worden niet gezien als “eigen” (van de raad) beleidskaders en zijn derhalve niet apart opgenomen. Hiervoor is gekozen om tot een compacte nota te komen. Bijkomend voordeel is dat als de BBV-regelgeving de komende jaren wijzigt, de nota met (“eigen”) financiële beleidskaders niet of beperkter hoeft te worden aangepast omdat de actuele BBV-regelgeving altijd leidend is. Indien deze regelgeving aan wijzigingen onderhevig is dan zullen deze wijzigingen gehanteerd worden. Het doel van de nota activabeleid is dus op lokaal niveau de eigen “vrije beleidsruimte” nader in te vullen als onderdeel van het te voeren financieel beleid. Het beleid is zowel van toepassing voor de

begroting als voor de jaarrekening. Daarnaast zijn de beleidskaders van toepassing op alle typen/soorten investeringen in onze gemeente.

Kaders

Onderstaand zijn de kaders weergegeven die van belang zijn in relatie tot deze nota.

- Gemeentewet, artikel 212 (financiële verordening);
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), artikel 59 t/m artikel 65;
- Financiële verordening ex art. 212 Gemeentewet

De drie belangrijkste wijzigingen van de wetgeving, na de vaststelling van de vorige nota, inzake het investeringsbeleid zijn:

- De systematiek van activering en afschrijving is per 1 januari 2017 voor alle investeringen gelijkgetrokken. De vrije keuze (van een gemeente) om investeringen met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte wel of niet te activeren is komen te vervallen. Alle investeringen, dus zowel investeringen met een economisch nut als investeringen met een maatschappelijk nut, worden geactiveerd en over de te verwachten economische gebruiksduur afgeschreven. Hiermee wordt beoogd de vergelijkbaarheid van de kosten bij gemeenten te verbeteren.
- In het kader van diezelfde uniformiteit, transparantie en vergelijkbaarheid is ook het zogenaamde ‘netto activeren’ verplicht gesteld. Dit houdt in dat eventuele bijdragen van derden in aftrek moeten worden gebracht op de investering. Het verrekenen van bijdragen uit de eigen reserves is niet toegestaan. Wel blijft de mogelijkheid bestaan om een bestemmingsreserve in te stellen waaruit de afschrijvingslasten (en eventuele rente) van een investering worden afgedekt.
- Het is niet langer toegestaan om bij onvoldoende financiële middelen een termijn van vier jaar te hanteren voor het vormen van de voorziening. Ook is het niet toegestaan om op die wijze een negatieve voorziening aan te vullen. Een voorziening mag niet negatief zijn. Een onverwacht bij de jaarrekening gesignaleerde negatieve stand moet via een eenmalige last worden gedekt. Deze stellige uitspraak is een aanscherping ten opzichte van eerder gepubliceerde notities.

Verder bevat de nieuwe notitie een hoofdstuk gericht op het belang van materiële vaste activa voor raadsleden. Deze is opgenomen in bijlage 2 van deze nota. Voor de artikelen van het BBV verwijzen wij naar de actuele wettekst van het BBV, zie bijlage 6.

Leeswijzer

In deze nota worden zijn achtereenvolgens de volgende onderwerpen opgenomen:

- *Hoofdstuk 2* | Activeren
- *Hoofdstuk 3* | Waarderen
- *Hoofdstuk 4* | Afschrijven
- *Hoofdstuk 5* | Onderhoud materiële vaste activa
- *Hoofdstuk 6* | Bestuurlijke verantwoording en procedures
- *Hoofdstuk 7* | Slotbepalingen
- *Bijlage 1* | Afschrijvingstabel
- *Bijlage 2* | Het belang van de materiële vaste activa voor raadsleden
- *Bijlage 3* | Afwegingsschema groot onderhoud versus investeringen
- *Bijlage 4* | Onderbouwing investeringsaanvragen
- *Bijlage 5* | Begrippenlijst
- *Bijlage 6* | Wetgeving BBV

Hoofdstuk 2 | Activeren

Voor de gemeentelijke financiële verslaglegging is het stelsel van baten en lasten van toepassing (dit in tegenstelling tot bij het Rijk waar het kasstelsel wordt toegepast). Op de exploitatie van een bepaald boekjaar mogen slechts de uitgaven en inkomsten drukken die op dat jaar betrekking hebben.

Onder investeren wordt verstaan het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. De investeringen worden op de balans verantwoord. Naast de lasten voor afschrijvingen en toegerekende rente die direct voortvloeien uit de investeringen, behoren lasten zoals onderhoud, en verzekeringen ook tot de jaarlijkse exploitatielasten.

Onder activeren wordt verstaan het op de balans presenteren van de financiële waarde van het aangeschafte of vervaardigde bezit/kapitaalgoed met meerjarig nut dat vanaf dat moment als bezitting kan worden beschouwd.

Minimumbedrag voor activeren

Wij achten het niet zinvol en niet praktisch om investeringen met een meerjarig gebruiksnut te activeren als het om relatief bescheiden bedragen gaat. Het activeren van relatief kleine bedragen brengt extra administratieve werkzaamheden (registratie, verwerking etc.) met zich mee.

Ter beperking van deze administratieve lasten en om redenen van efficiency wordt een ondergrens gehanteerd en worden kleine investeringen ten laste van de exploitatie gebracht. Door een ondergrens te hanteren kunnen kleine investeringen dus buiten de activering blijven en meteen in het betreffende jaar ten laste van het resultaat worden gebracht. Relatief kleine bedragen hebben ook een geringe invloed op het saldo van de exploitatie.

De gemeente is vrij om de hoogte van het grensbedrag te bepalen. Het is echter niet toegestaan om de activeringsgrens zodanig hoog te stellen dat hierdoor (bepaalde typen) activa individueel of in totaal met een materiële omvang buiten de balans worden gehouden. Het begrip materiële omvang is niet nader in de wet gedefinieerd. De gemeenten hebben dus enige vrijheid, waarbij in de praktijk wordt gekeken naar bijvoorbeeld de omvang /omzet van de gemeente.

In verband met de omvang van de investeringen maken we onderscheid tussen investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut, waarbij investeringen met een maatschappelijk nut relatief gezien vaak een hogere omvang hebben.

De activeringsgrens voor investeringen met economisch nut is gesteld op € 25.000,-. Dit is een gebruikelijke grens voor een gemeente van onze omvang. Daarnaast betreft het hier vaak investeringen in de bedrijfsvoering met relatief korte afschrijvingstermijnen, waarvoor ten behoeve van de dekking van de vervanging vrijval van de kapitaallasten noodzakelijk is. De activeringsgrens voor investeringen met maatschappelijk nut hebben wij bepaald op 0,1% van de omzet van de begroting. Dit is een gebruikelijke en geaccepteerde norm die tevens is afgestemd met de accountant voor toetsing van de materiële omvang.

Daarnaast worden in het kader van uniformering gelijksoortige investeringen in hetzelfde boekjaar geclusterd tot één investering. Het niet apart hoeven administreren van deze investeringen leidt tot een beperking van de administratieve lasten.

Beleidskader 1 | Activeringsgrens investeringen

- a. Investerings met economisch nut ten bedrage van minder dan € 25.000,- worden niet geactiveerd.
- b. Investerings met maatschappelijk nut ten bedrage van minder dan € 75.000,- worden niet geactiveerd.
- c. Het begrote bedrag van de investering is voor de activagrens bepalend voor het wel of niet activeren .
- d. Identieke investeringen / goederen die afzonderlijk beneden de activagrens liggen en in één boekjaar worden aangeschaft en gezamenlijk als totaal boven de activagrens liggen worden als één investering geactiveerd.

Kosten van afsluiten van geldleningen en (dis-)agio

Kosten voor het afsluiten van geldleningen mogen worden geactiveerd. De toegestane afschrijvingsduur is maximaal gelijk aan de looptijd van de geldlening. Een (dis)agio is het verschil tussen het bedrag waarvoor een lening is aangegaan en het bedrag dat aan de geldnemer wordt uitgekeerd als gevolg van een koersverschil. Dit verschil mag worden geactiveerd met een afschrijvingsduur maximaal gelijk aan de looptijd van de nieuwe lening.

Vanwege het voorzichtigheidsprincipe en het “goed koopmansgebruik” worden de lasten direct ten laste van de exploitatie gebracht en niet geactiveerd. Agio wordt direct ten gunste van de exploitatie gebracht. In verband met de wens tot bestuurlijke flexibiliteit is wel de mogelijkheid opgenomen om hiervan af te wijken.

Beleidskader 2 | Kosten van afsluiten van geldleningen en (dis-)agio

Kosten voor het afsluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio worden niet geactiveerd en direct ten laste van de exploitatie gebracht. De raad kan op voorstel van het college wel besluiten om hiervan af te wijken en de kosten wel te activeren.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief kunnen worden geactiveerd indien:

- a. het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen;
- b. de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien vaststaat;
- c. het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut zal genereren en;
- d. de uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Indien voldaan wordt aan deze voorwaarden kunnen deze kosten worden geactiveerd (onder de immateriële vaste activa) en afgeschreven op basis van de afschrijvingstermijn van het actief ten behoeve waarvan de voorbereidingskosten zijn gemaakt; met een maximum van 5 jaar. De gemeente kan er dus voor kiezen om deze kosten wel of niet te activeren.

Voorbeeld 1

De kosten voor een haalbaarheidsonderzoek naar locaties voor de bouw van een nieuwe school kunnen uitsluitend geactiveerd worden in maximaal 5 jaar als de school ook daadwerkelijk gebouwd wordt. De gemeente is niet verplicht te activeren, in dat geval worden de lasten direct ten laste van de exploitatie gebracht

Voorbeeld 2

idem als voorbeeld 1, maar de bouw gaat niet plaatsvinden. Het actief, de school, komt niet tot stand en de gemaakte kosten mogen dus ook niet geactiveerd worden, Reeds geactiveerde kosten moeten dan worden afgeboekt.

Voorbeeld 3

Het opstellen van een nieuw gemeentelijk rioleringsplan leidt niet tot de totstandkoming van een vast actief. Het is slechts een document waarin onder andere de noodzakelijke vervangingsinvesteringen worden gepland en doorgerekend. De hiermee gemoede kosten mogen daarom niet worden geactiveerd.

Vanwege het voorzichtigheidsprincipe en het “goed koopmansgebruik” worden de lasten direct ten laste van de exploitatie gebracht en niet geactiveerd. In verband met de wens tot bestuurlijke flexibiliteit is wel de mogelijkheid opgenomen om hiervan af te wijken. Het BBV staat activering uitsluitend toe in het geval de investering / het actief tot stand komt. Als dat

het geval is dan mogen de kosten voor onderzoek en ontwikkeling in maximaal 5 jaar worden afgeschreven. Echter de afschrijving is dus niet verplicht.

Beleidskader 3 | Kosten van onderzoek en ontwikkeling

De kosten van onderzoek en ontwikkeling (haalbaarheidsonderzoeken) ten behoeve van investeringen en/of de totstandkoming van een bepaald actief worden niet geactiveerd en direct ten laste van de exploitatie gebracht. De raad kan op voorstel van het college besluiten om hiervan af te wijken en de kosten wel te activeren en in maximaal vijf jaar af te schrijven.

De voorbereidingskosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging van het actief kunnen worden toegerekend moeten als onderdeel van de vervaardigingsprijs worden geactiveerd. Dat betekent dat deze voorbereidingskosten in de betreffende investeringsbegroting worden meegenomen.

Scheidingslijn voor kosten versus investeringen is de initiatieffase en voorbereidingsfase. Als scheidingslijn tussen de initiatieffase en de voorbereidingsfase geldt bij de gemeente Leusden het volgende moment:

- bij civiele projecten: overgang schetsontwerp naar voorlopig ontwerp of;
- bij gebiedsontwikkelingsprojecten tussen masterplan en stedenbouwkundigplan.

Samengevat, voorbereidingskosten die worden gemaakt na een raadsbesluit om een actief te realiseren zijn vervaardigingskosten. Voorbereidingskosten in de onderzoeksfase zijn exploitatiekosten.

Bijdragen in activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen worden geactiveerd, indien:

- a. er sprake is van een investering door een derde;
- b. de investering bijdraagt aan de publieke taak;

- c. de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals is overeengekomen en;
- d. de bijdrage kan worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Vanwege het voorzichtigheidsprincipe en het “goed koopmansgebruik” worden de lasten echter direct ten laste van de exploitatie gebracht en niet geactiveerd. Daarnaast is voor “niet activeren” gekozen omdat het gaat om bezittingen van derden, die niet ons eigendom zijn en waarvan het minder juist voorkomt deze te presenteren op de gemeentelijke balans. In verband met de wens tot bestuurlijke flexibiliteit is wel de mogelijkheid opgenomen om hiervan af te wijken.

Financieel beleidskader 4 | Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden niet geactiveerd. De raad kan op voorstel van het college besluiten om hiervan af te wijken en de activa in eigendom van derden wel te activeren.

Reserve dekking kapitaallasten (activa reserve)

Bijdragen van een reserve mogen niet op het te activeren bedrag in mindering worden gebracht. Wel is het toegestaan dat een bestemmingsreserve wordt gevormd en ingezet voor (gedeeltelijke) dekking van uit een investering voortvloeiende kapitaallasten.

In dat geval kan de raad het besluit nemen om een bestemmingsreserve in te stellen, die dient voor de dekking van de kapitaallasten van de investering. De reserve valt in een aantal jaren vrij, gelijk aan de afschrijvingstermijn van de investering. Consequentie hiervan is wel dat er gedurende deze tijd een beslag op de betreffende reserve ligt. De middelen van de reserve zijn voor de raad niet meer vrij aanwendbaar voor andere doeleinden.

Indien financiële en/of politiek-bestuurlijke omstandigheden daartoe aanleiding geven om incidentele dekkingsmiddelen in te zetten met behulp van een activareserve dan kan van deze mogelijkheid gebruik gemaakt worden. Het is gewenst dat dit mogelijk is zowel voor gehele als voor gedeeltelijke dekking van investeringen. De situatie kan zich bijvoorbeeld voordoen dat de beschikbare middelen in een reserve niet toereikend zijn om de lasten van een investering geheel te dekken.

De mogelijkheid wordt opengehouden dat gekozen kan worden voor het gedeeltelijk dekken van investeringslasten met incidentele middelen. Met het voorgestelde beleidskader houdt de gemeente daarmee flexibiliteit bij het inzetten van bestemmingsreserves.

Beleidskader 5 | Reserve dekking kapitaallasten (activa reserve)

De raad kan op voorstel van het college besluiten om bestemmingsreserves voor gehele of gedeeltelijke dekking van kapitaallasten in te stellen. De reserve wordt in dat geval niet op de investering in mindering gebracht, maar valt jaarlijks vrij conform de afschrijvingstermijn van het actief (bruto waarderingsmethode).

Directe en indirecte kosten

Het BBV schrijft voor dat alle directe kosten in relatie tot de ontwikkeling van een actief (investering) dienen te worden toegerekend. Het gaat hier om de kosten van voorbereiding, administratie en toezicht (VAT-kosten). Daarnaast biedt het BBV de mogelijkheid om ook de indirecte kosten (overwegend overhead) toe te rekenen aan investeringen.

De methodiek en de kaders voor deze kostentoerekening worden nader uitgewerkt door het college in een notitie kostentoerekening.

Beleidskader 6 | Toerekening loonkosten en overhead aan investeringen en voorzieningen

De toerekening van directe loonkosten (voorbereiding, administratie en toezicht) en indirecte kosten (overwegend overhead) wordt door het college nader uitgewerkt in een notitie kostentoerekening. De kaders hiervoor worden vastgesteld door het college en ter kennisname aan de raad aangeboden.

Componentenbenadering

De componentenbenadering houdt in dat de verschillende onderdelen van een actief afzonderlijk worden geactiveerd en dat op deze onderdelen wordt afgeschreven op basis van de voor dat onderdeel geldende gebruiksduur (bijvoorbeeld onderscheid tussen opstallen en technische installaties).

Indien de gemeente voor deze benadering kiest, dan kan echter geen voorziening meer worden gevormd voor de kosten van groot onderhoud. Kosten van noodzakelijke vervangingen worden in dat geval namelijk geactiveerd.

De gemeente maakt voor het toekomstig groot onderhoud juist gebruik van onderhoudsplannen en -voorzieningen. De componentenbenadering past daarmee niet naast de methode van de gemeente waarin de kosten van het groot onderhoud geëgaliseerd worden via onderhoudsvoorzieningen.

Beleidskader 7 | Componentenbenadering

Bij de materiële vaste activa wordt de componentenbenadering niet toegepast, tenzij uit de afschrijvingstabel blijkt dat hier wel voor is gekozen bij een specifieke categorie investeringen.

Gronden en terreinen

Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd. Dit is dus een uitzondering op beleidskader 1. Aangezien de gemeente altijd een actuele en volledige

registratie wil hebben van de gronden die het in haar bezit heeft kiezen we daarvoor.

Op grond kan niet worden afgeschreven, omdat grond geen slijtend actief is en daarom een eeuwigdurende gebruiksduur heeft.

Van grond met daarop bijvoorbeeld een openbare weg is de toekomstige waarde van de grond nihil. Gezien de onlosmakelijke verbondenheid met de weg en rekening houdend met de onderliggende infrastructuur is het onwaarschijnlijk dat de grond weer zelfstandig beschikbaar komt. De investeringskosten van de weg wordt inclusief de aankoopkosten van de grond over de gebruiksduur van de weg afgeschreven.

Beleidskader 8 | Gronden en terreinen

Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven. Kosten van grondaankopen ten behoeve van investeringen met maatschappelijk nut (wegen, riolering, etc.) worden tot de kosten van de specifieke investering gerekend.

Software en lease

De commissie BBV geeft in de notitie Materiële vaste activa 2020 duidelijk de spelregels aan voor de verwerkingswijze van software en financial en operationele lease. Op dit vlak bestaat er geen beleidsvrijheid, derhalve wordt dit hier niet nader uitgewerkt.

Activeren van sloopkosten

Het gebouw dat op de grond gebouwd is, kan in aanmerking komen voor sloop, renovatie of verbouwing. De kosten van de sloop van een gebouw kunnen als eenmalige kosten in de exploitatie worden genomen of mogen worden geactiveerd als onderdeel van het nieuwe materiele actief, indien op dezelfde locatie een nieuw gemeentelijk gebouw wordt gerealiseerd.

Wij kiezen vanuit het voorzichtigheidsbeginsel ervoor om in de basis geen sloopkosten te activeren. Het slopen van een actief levert namelijk in principe geen waardevermeerdering op en leidt niet tot een nieuwe bezitting. In verband met de wens tot bestuurlijke flexibiliteit is wel de mogelijkheid opgenomen om hiervan af te wijken.

Beleidskader 9 | Sloopkosten

Sloopkosten gerelateerd aan nieuwbouw worden niet geactiveerd en behoren daarmee niet tot vervaardigingsprijs van een actief. De raad kan op voorstel van het college besluiten om hiervan af te wijken en de sloopkosten wel te activeren.

Hoofdstuk 3 | Waarderen

Bij het waarderen gaat het om de waardebepaling van activa en de regels die daarvoor gelden. Het gaat hierbij om de waardering van balansposten, teneinde een reëel beeld te krijgen van de vermogenspositie van de gemeente.

In het kort kunnen deze regels als volgt worden weergegeven:

- Het toerekening beginsel moet in acht worden genomen;
- Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs;
- Reserves in mindering brengen op de boekwaarde van een investering is niet toegestaan. Reserves mogen wel worden gebruikt ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten;
- Bijdragen van derden, die in directe relatie staan tot het actief, moeten in mindering worden gebracht op de investering;
- Bijdragen uit een voorziening op grond van artikel 44, lid 1d BBV (dat wil zeggen in de heffing begrepen gespaarde bijdragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen) moeten in mindering worden gebracht op de investering;
- Bij de waardering van de vaste activa met economisch nut wordt rekening gehouden met waardevermindering, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is;
- Een actief dat buiten gebruik wordt gesteld wordt afgewaardeerd op het moment van buitengebruikstelling indien de restwaarde lager is dan de op dat moment aanwezige boekwaarde.

Duurzame waardevermindering

Een duurzame waardevermindering kan zich voordoen bij gebouwen met een maatschappelijke functie die verkocht gaan worden en gebouwen met een bedrijfseconomische functie. In geval van een duurzame waardevermindering wordt deze waardevermindering conform het BBV direct verwerkt. Dit kan via een tijdelijke voorziening waardevermindering of via een directe afboeking van het actief. Wanneer de duurzame waardevermindering definitief genomen is, dan is er bij een eventueel later

waardeherstel geen mogelijkheid meer om de boekwaarde te vermeerderen.

Indien sprake is van een duurzame waardevermindering kiezen wij ervoor om hier een verliesvoorziening voor te vormen, zodat in de toekomst waardeherstel mogelijk blijft. Hierdoor behoudt de gemeente financiële flexibiliteit bij een duurzame waardevermindering en is het een bedrijfseconomisch verstandige keuze om de (schaarse) middelen bij waardeherstel beschikbaar te krijgen.

Beleidskader 10 | Verwerking duurzame waardevermindering

In het geval er sprake is van een duurzame waardevermindering bij vastgoed wordt hiervoor een verliesvoorziening gevormd.

Het BBV geeft verder behoorlijk nauwgezet aan hoe de gemeente moet waarderen. De beleidsruimte is daardoor beperkt, derhalve worden hiervoor geen nadere beleidskaders benoemd.

Hoofdstuk 4 | Afschrijven

Investerings verliezen naar mate de tijd verstrijkt hun waarde. Deze waardevermindering noemen we 'afschrijven'. Afschrijven is het op een methodische wijze boekhoudkundig verwerken van de waardevermindering van kapitaalgoederen.

Restwaarde

Dit is de waarde van het actief aan het einde van de gebruiksduur. Het betreft de verwachte opbrengst die dan nog kan worden gerealiseerd, verminderd met eventueel te maken kosten voor verwijdering of vernietiging van (delen van) het actief. De gemeente kan er voor kiezen om bij het bepalen van het afschrijvingsbedrag rekening te houden met een restwaarde.

Aangezien activa worden gebruikt en gedurende de afschrijfperiode technisch en economisch verouderen en slijten zal de praktijk meestal zijn dat naar een boekwaarde van nul moet worden afgeschreven. Dit veronderstelt dat het voornemen bestaat om het actief tot het einde van de mogelijke gebruiksduur dus conform de verwachte technische levensduur te benutten.

Op grond van het voorzichtigheidsbeginsel wordt voorgesteld om geen rekening gehouden met een restwaarde. Dit uitgangspunt wordt gehanteerd vanwege de grote mate van onzekerheid over de ontwikkelingen omtrent de toekomstige gebruiksduur en het bepalen van de (mogelijke) restwaarde. Restwaarden liggen in de toekomst en zijn in hoge mate onderhevig aan onzekere factoren vanuit de markt.

Beleidskader 11 | Restwaarde

Bij afschrijving wordt geen rekening gehouden met een restwaarde.

Afschrijvingsmethode

Er bestaan verschillende methoden van afschrijven. Het BBV laat de gemeenten vrij in de keuze van een methode. De meeste voorkomende methoden bij gemeenten zijn:

- Lineair;
- Annuïtair.

Bij de lineaire afschrijvingsmethode wordt jaarlijks een vast percentage van de aanschafwaarde afgeschreven. Hierdoor daalt de boekwaarde van het actief jaarlijks met eenzelfde bedrag.

De toegerekende rentelasten aan het activum dalen bij deze methode naarmate de jaren verstrijken, doordat de boekwaarde telkens afneemt. De totale kapitaallasten (afschrijving en toegerekende rente) dalen dus ook.

Bij de annuïtairmethode blijven de jaarlijkse kapitaallasten gelijk. In de eerste jaren wordt het grootste deel van de jaarlast gebruikt voor de toerekening van de rentelast en wordt er dus in beperkte mate afgeschreven. Hierdoor blijft de boekwaarde vooral in het begin relatief hoog.

Bij de beoordeling van een afschrijvingsmethode is gekeken naar;

- de reële verwachtingen voor de toekomstige gebruiksduur van het investeringsobject;
- de reële meerjarige weergave op de balans;
- de flexibiliteit ten aanzien van de (vrijvallende) kapitaallasten;
- de eenvoud van de methode.

Op al deze aspecten scoort de lineaire methode beter dan de annuïtairmethode. Bij de annuïtairmethode wordt de afschrijving (waardevermindering van het object) sterk naar de toekomst verschoven terwijl de (markt)waarde in de eerste jaren juist sterk daalt. Dit legt een langer beslag op vermogen en levert hogere rentelasten op en daarmee is de lineaire methode dus maatschappelijk gezien ook goedkoper. Bij de annuïtairmethode vallen er geen kapitaallasten vrij en de methode is

complexer dan de lineaire methode. De keuze voor de lineaire methode wordt als meest geschikt beschouwd, daarom hanteert de gemeente in beginsel de lineaire methode als afschrijvingsmethode.

Uit oogpunt van flexibiliteit dient de mogelijkheid te blijven bestaan om in bepaalde gevallen volgens de annuïtaire methode te kunnen afschrijven.

Beleidskader 12 | Afschrijvingsmethode

- a. Op activa wordt afgeschreven op basis van de lineaire methode.
- b. In afwijking van het bepaalde onder a. kan de raad op voorstel van het college besluiten om op basis van de annuïtaire methode af te schrijven

Afschrijvingstermijn

De levensduur van een actief wordt onderscheiden in economische en technische levensduur. De technische levensduur van een actief is de maximale periode waarover dat actief een bijdrage aan de productie kan leveren. De economische levensduur is de maximale periode waarover het economisch verantwoord is van een actief gebruik te maken.

Het BBV bepaalt dat moet worden afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur. De gebruiksduur is gelijk aan de verwachte economische of technische levensduur.

In bijlage 1 zijn de binnen de gemeente Leusden de meest voorkomende investeringen met de daarbij behorende afschrijvingstermijnen opgenomen. Alle gehanteerde termijnen zijn opnieuw beoordeeld en eventueel aangepast naar de huidige inzichten in de verwachte technische levensduur. In de tabel is onderscheid gemaakt naar investeringen met uitsluitend economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Het betreft een dynamisch overzicht, dat met enige regelmaat actualisering behoeft op basis van voortschrijdend inzicht.

Voor activa die niet met name zijn genoemd, en waarover in de praktijk twijfel kan ontstaan, zal de geschatte gebruiksduur worden gerelateerd aan vergelijkbare investeringen die wel in de tabel staan.

Voorgesteld wordt om het college te kunnen laten voorstellen om in afwijking van de afschrijvingstabel een andere afschrijvingstermijn te hanteren, waarbij de termijnen dienen te zijn gebaseerd op de verwachte toekomstige gebruiksduur. Via de autorisatie van de betreffende kredieten worden de termijnen door de raad vastgesteld.

Beleidskader 13 | Afschrijvingstermijn

- a. Investeringen worden afgeschreven volgens de termijnen zoals opgenomen in de afschrijvingstabel die in de bijlage is opgenomen in deze nota.
- b. Het college kan aan de Raad voorstellen om in afwijking van de afschrijvingstabel een andere afschrijvingstermijn te hanteren gebaseerd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.
- c. Afschrijvingstermijnen van investeringen die niet voorkomen in de tabel worden bij de autorisatie van de betreffende investeringskredieten vastgesteld

Binnen de gemeente Leusden komt het voor dat bestaande objecten worden verbouwd of dat er aanbouw wordt gepleegd. Voor het bepalen van de afschrijvingstermijn van een aan- of verbouw investering wordt uitgegaan van de resterende afschrijvingstermijn van het hoofdobject.

Beleidskader 14 | Afschrijvingstermijn aan- of verbouw bestaand object

Indien het hoofdobject volledig is afgeschreven wordt een, nog verwachte gebruiksduur van het totale object gehanteerd. Dit in afwijking van de termijnen in de afschrijvingstabel. Wanneer de investering als een op zichzelf staand component kan worden beschouwd en een eigen economische gebruiksduur heeft, dan wordt deze als apart component volgens de afschrijvingstabel geactiveerd en afgeschreven.

Aanvang afschrijving

De commissie BBV doet de aanbeveling om in de financiële verordening c.q. de nota activabeleid op te nemen wanneer wordt aangevangen met het afschrijven van een nieuw kapitaalgoed.

Hierbij zijn de volgende keuzes mogelijk:

- a. aanvangen in het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt of wordt verworven; of
- b. aanvangen medio het begrotingsjaar waarin het kapitaalgoed gereed komt of wordt verworven; of
- c. aanvangen met ingang van het begrotingsjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt of wordt verworven; of
- d. vanaf het moment dat het door de gemeente in gebruik kan worden genomen.

Wij kiezen er voor om te starten met afschrijven met ingang van het begrotingsjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt of wordt verworven. Vanwege efficiency redenen (minder administratieve lasten), eenvoud en eenduidigheid wordt gekozen voor dit moment van afschrijven.

Beleidskader 15 | Moment start afschrijving

De afschrijving vangt bij alle investeringen aan met ingang van het jaar volgend op de ingebruikneming / oplevering.

Hoofdstuk 5 | Onderhoud materiële vaste activa

Onderhoudskosten worden gemaakt om het object gedurende de gebruiksduur op een bepaald kwaliteitsniveau te houden of weer te krijgen (naar behoren laten functioneren en een bepaalde representativiteit laten behouden). Onderhoud kan worden onderscheiden in groot onderhoud en klein onderhoud.

Klein onderhoud

Bij klein onderhoud gaat het om dagelijkse reparaties die noodzakelijk zijn om het object in goede werkende en veilige staat te houden tegen een van te voren vastgesteld kwaliteitsniveau. Hierbij moet worden gedacht aan maatregelen die noodzakelijk zijn om het object blijvend naar behoren te laten functioneren of haar representativiteit te laten behouden. Klein onderhoud is het onderhoud dat vanaf het eerste of het lopende planjaar op een klein gedeelte van het object wordt uitgevoerd.

Groot onderhoud

Lasten van groot onderhoud ontstaan na een langere periode van gebruik van een object als gevolg van slijtage. Groot onderhoud is in de regel gepland onderhoud van veelal ingrijpende aard als gevolg van slijtage, dat op een substantieel deel van het object wordt uitgevoerd en na een langere periode van gebruik moet worden verricht.

Klein en groot onderhoud houdt of brengt een object in goede, oorspronkelijke staat en is dus niet van invloed op de vooraf bepaalde gebruiksduur (afschrijvingstermijn) van het object. Kosten van onderhoud mogen daarom niet worden geactiveerd.

Lasten van klein onderhoud mogen niet worden geactiveerd, maar dienen in het jaar van uitvoering ten laste van de exploitatie te worden gebracht.

Lasten van klein onderhoud mogen niet ten laste van een vooraf gevormde voorziening gebracht worden.

Lasten van groot onderhoud mogen niet worden geactiveerd en kunnen op twee wijzen worden verwerkt in de begroting/jaarrekening:

- Lasten in het jaar van uitvoering direct ten laste van de exploitatie brengen.
- Lasten in het jaar van uitvoering ten laste van een vooraf gevormde voorziening brengen.

Onderhoud en investeren

Bij de beantwoording van de vraag of we bepaalde kosten wel of moeten activeren, is het van belang om duidelijkheid te scheppen over wat onder onderhoud wordt verstaan. De commissie BBV schrijft het volgende over het onderscheid tussen groot onderhoud en investeringen.

Bij een bestaand actief is sprake van een investering indien de gemaakte kosten:

- leiden tot een levensduurverlenging; en/of
- leiden tot een significante kwaliteitsverbetering; en/of
- aanpassingen betreffen om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijv. investeringen in gebouw om te voldoen aan veiligheidsvoorschriften).

Wanneer kosten worden gemaakt ten behoeve van het behoud van de oorspronkelijke kwaliteit en levensduur van een actief, dan is sprake van onderhoud.

Om voor de gemeente Leusden op een juiste wijze het onderscheid te kunnen maken tussen groot onderhoud en investeringen wordt voorgesteld om hiervoor een afwegingsschema te hanteren.

Beleidskader 16 | Groot onderhoud versus investeringen

- a. Voor het onderscheid groot onderhoud versus investeren wordt gebruik gemaakt van het afwegingsschema 'groot onderhoud versus investeren'. Zie bijlage 4.
- b. Daar waar het afweegschema niet voorziet in de keuze "investering" of "groot onderhoud" volgt een onderbouwd advies met een motivatie voor de uiteindelijke keuze.

Hoofdstuk 6 | Bestuurlijke verantwoording en procedures

Het proces investeren kent de volgende fasering: vaststellen en eventueel wijzigen van het investeringsbudget, de uitvoering van investeringen en de autorisatie van facturen conform het gestelde in de budgethouderregeling. Ook kan door omstandigheden doorschuiven van investeringen aan de orde zijn. Hieronder worden deze elementen nader toegelicht.

Bevoegdheden

Bij het investeringsbeleid horen bevoegdheden die overeenkomstig het gestelde in het organisatie- en mandaatbesluit worden uitgevoerd. De algemene bevoegdheidsregels zijn als volgt:

Bevoegdheden bij investeringen	Bevoegd orgaan
Vaststellen / wijzigen	Raad
Uitvoeren	College
Aanwenden	Budgethouders
Doorschuiven / afsluiten	College

Autoriseren / vaststellen

Om een investeringskrediet te verkrijgen, zijnde de autorisatie om een verplichting aan te gaan (contract) waarmee een investering daadwerkelijk in gang wordt gezet, is altijd goedkeuring van de raad nodig.

In beginsel worden alle (voorgenomen) investeringen in het meerjareninvesteringsplan (MIP) opgenomen om zo een integrale afweging te kunnen maken; de daarmee samenhangende kapitaallasten moeten immers gedekt kunnen worden. Het MIP maakt onderdeel uit van de begroting. De raad stelt derhalve via het vaststellen van de begroting de investeringskredieten voor het begrotingsjaar beschikbaar. De lasten

van de investeringen (kapitaallasten) zijn in de meerjarenbegroting opgenomen. Als autorisatie niet bij de begroting heeft plaatsgevonden dan vindt dit alsnog plaats via een apart raadsvoorstel dan wel via de bestuursrapportages (voor- en najaarsnota)

Beleidskader 17.1 | Autoriseren

Investeringen worden geautoriseerd door de raad. De autorisatie van het investeringsbedrag, inclusief de dekking van de financiële gevolgen vindt als volgt plaats:

- Voor investeringen die bekend zijn en worden vastgesteld bij de programmabegroting vindt de autorisatie plaats bij de vaststelling van de begroting aan de hand van het meerjareninvesteringsprogramma (MIP);
- Voor investeringen die bekend zijn bij de programmabegroting maar die nog niet zijn vastgesteld vindt de autorisatie plaats via een apart raadsvoorstel of via de bestuursrapportages (voorjaarsnota en najaarsnota);
- Voor investeringen die nog niet bekend zijn bij de programmabegroting en waarvoor in de loop van het jaar een beslissing wordt genomen vindt de autorisatie plaats via een apart raadsvoorstel of via de bestuursrapportages (voorjaarsnota en najaarsnota).

Wijzigen

Wijziging van de omvang en/of het doel van een investering is niet mogelijk zonder een nieuw besluit van de raad. Met de raad is immers een afspraak gemaakt omtrent een bepaalde inzet van middelen voor een vastgesteld doel en binnen een vastgestelde periode. Hiervan kan niet zonder een besluit van de raad afgeweken worden.

Vanwege efficiency overwegingen zal voor overschrijdingen boven de € 25.000,- een aanvullend krediet worden aangevraagd via de eerstvolgende bestuursrapportage. Het bedrag van € 25.000,- sluit aan met het bedrag genoemd in de financiële verordening van de gemeente Leusden waarbij afwijkingen in de exploitatie boven dit bedrag moeten worden toegelicht in de bestuursrapportage. In relatie tot de omvang /

omzet van de gemeente is dit ook een acceptabel bedrag (materieel belang).

Beleidskader 17.2 | Wijzigen

Indien sprake is van verwachte kredietoverschrijdingen wordt hier op de volgende wijze mee omgegaan:

- a. Bij investeringen met een kredietoverschrijding onder de € 25.000,- ten opzichte van het beschikbaar gestelde krediet wordt in beginsel geen aanvullend krediet gevraagd.
- b. Bij investeringen wordt een kredietoverschrijding boven de € 25.000,- ten opzichte van het beschikbaar gestelde krediet gerapporteerd in de eerstvolgende bestuursrapportage (de voorjaarsnota of najaarsnota) en wordt aan de raad een aanvullend krediet gevraagd.
- c. Bij politiek / bestuurlijk gevoelige overschrijdingen wordt een aanvullend krediet gevraagd via een apart raadsvoorstel of via de eerstvolgende bestuursrapportage. Daarnaast wordt de raad, indien sprake is van politiek / bestuurlijk gevoeligheid actief geïnformeerd door middel van een raadsinformatiebrief (RIB).

Uitvoeren

Het college is belast met de uitvoering van de programmabegroting, en dus ook met de uitvoering van investeringen.

Financieel Beleidskader 17.3 | Uitvoeren

Het college is belast met de uitvoering van de programmabegroting, en dus ook met de uitvoering van investeringen.

Informereren

Investeringen nemen een zelfstandige positie in binnen de planning- en control cyclus. Het MIP maakt onderdeel uit van de programmabegroting. Daarnaast komt de stand van zaken van de investeringen aan de orde in alle producten van de planning- en control cyclus, te weten de voorjaarsnota, najaarsnota en jaarrekening. Hiermee vormen zij een integraal onderdeel van de cyclus van plannen, uitvoeren en

verantwoorden. De nadere toelichting boven de € 25.000,- sluit aan met de grens benoemd in kader 17.2.

Financieel Beleidskader 17.4 | Informeren / rapporteren

Periodiek wordt in de bestuursrapportages (voorjaarsnota en najaarsnota) en de jaarrekening gerapporteerd over de financiële voortgang van investeringen, waarbij de volgende informatie wordt verstrekt:

- a. Overzicht van alle beschikbaar gestelde kredieten, bestedingen en afwijkingen;
- b. Kredieten die nog open moeten blijven staan en/of afgesloten kunnen worden;
- c. Nadere toelichting bij kredietoverschrijdingen boven de € 25.000,-.

Afsluiten van kredieten

Investeringskredieten worden voor een specifiek doel beschikbaar gesteld. Dat specifieke doel kan of moet binnen een bepaalde periode gerealiseerd worden. Om te voorkomen dat kredieten oneindig blijven openstaan is het gewenst om een bepaalde termijn af te spreken, waarbinnen het doel gerealiseerd kan worden en dus het krediet in principe wordt afgesloten.

Voorgesteld wordt om kredieten vooraf te voorzien van een realistische looptijd. Indien geen looptijd wordt aangegeven hanteert de gemeente een standaard looptijd van twee begrotingsjaren. Na deze looptijd wordt het krediet afgesloten bij de jaarrekening. Voor verlenging van deze periode is aanvullende besluitvorming nodig van het college.

Beleidskader 17.5 | Doorschuiven / afsluiten

Beschikbaar gestelde investeringskredieten ouder dan twee jaar en waar in het verantwoordingsjaar geen bestedingen op hebben plaatsgevonden worden afgesloten. Het college kan deze termijn met een jaar verlengen indien er nog verplichtingen worden verwacht.

Hoofdstuk 7 | Slotbepalingen

Inwerkingtreding

Gezien de nota in het najaar van 2023 voorligt aan de raad is de nota waarden en afschrijving vaste activa van toepassing op nieuw te activeren investeringen vanaf 2024. De nota waarden en afschrijving vaste activa treedt dus in werking per 1 januari 2024.

De afschrijvingstermijnen van activa welke zijn verkregen of vervaardigd voor 1 januari 2022 kunnen afwijken van de termijnen die in deze nota worden gehanteerd. Dit betreft soms objecten waarvoor de gebruiksduur wegens voortschrijdende inzichten is aangepast. Voor de bestaande activa blijven de afschrijvingstermijnen van toepassing, voor zover de levensduur niet anders wordt ingeschat, zoals opgenomen in het overzicht van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Beleidskader 18 | Inwerkingtreding

De nota waarden en afschrijving vaste activa treedt in werking per 1 januari 2024. Voor de bestaande activa blijven de afschrijvingstermijnen van toepassing, zoals opgenomen in het overzicht van geactiveerde kapitaaluitgaven, en voor zover de levensduur niet anders wordt ingeschat.

Hardheidsclausule

Er kunnen zich omstandigheden voordoen, die een gegronde reden vormen om af te wijken van de nota waarden en afschrijving vaste activa, bijvoorbeeld omdat voldaan moet worden aan bepaalde Rijksvoorschriften. Er kan zich in de toekomst namelijk een situatie voordoen dat een Rijksvoorschrift aangepast wordt ten opzichte van de huidige wet- en regelgeving.

Indien het voornemen bestaat om af te wijken van de in deze nota vermelde richtlijnen wordt dit in het betreffende raadsvoorstel gemotiveerd toegelicht. Hierbij dient vanzelfsprekend rekening te worden gehouden met de (on)mogelijkheden die het BBV en overige relevante wet- en regelgeving bieden.

Beleidskader 19 | Hardheidsclausule

Bij onvoorziene omstandigheden en gegronde redenen behoudt de raad op voorstel van het college het recht om anders te beslissen dan is opgenomen in deze nota.

Bijlage 1 | Afschrijvingstabel gemeente Leusden

	Soort actief	Afschrijvingstermijn in jaren
1.	Immateriële vaste activa¹	
	Kosten van onderzoek en ontwikkeling	5
	Bijdragen in activa van derden	conform afschrijvingstermijn activum derden
2.	Materiele vaste activa met een economisch nut	
	Afvalinzameling	
	Renovatie ondergrondse container	5
	Bovengrondse containers (inzamelmiddelen)	10
	Minicontainers (inzamelmiddelen)	15
	Ondergrondse containers, binnenelement ²	10
	Ondergrondse containers, buitenput ²	20
	Automatisering	
	Laptops & communicatiemiddelen	4
	Beeldschermen, accessoires	5
	Wifi-voorzieningen	5
	Server & storage	5
	Plotter	7
	Programmatuur (software)	5 t/m 8

¹ Bij voorkeur wordt immateriële vaste activa niet geactiveerd, zie hiervoor hoofdstuk 2 van deze nota.

² Bij deze activasoorten is sprake van de componentenbenadering.

	Soort actief	Afschrijvingstermijn in jaren
	Gebouwen	
	Gebouwen	40
	Renovatie	15 t/m 25
	Gebouwen (vervolg)	
	Technische installaties (cv-installatie, klimaatregeling, zonnepanelen etc.)	15 t/m 25
	Noodlokalen	15
	Parkeergarage	40
	Inrichting serverruimte	12
	Gronden	geen afschrijving
	Inventaris	
	Bureaustoelen	8
	Bureaus	15
	Overig meubilair	15
	Audio visuele middelen	8
	Couponvernietiger	10
	Telefooncentrale	8
	Markt	
	Stroomvoorziening	10
	Milieustraat	
	Hekwerk overlaadperron	10
	Overslagdepot tuingroen	10
	Silo's	10
	Toezichhoudershuisje	15
	Weegbrug	20
	Riolering³	

³ De eerste aanleg van riolering vindt plaats via de grondexploitatie. Vervanging loopt via de daarvoor bestemde voorziening riolering. Derhalve zijn in de afschrijvingstabel geen

	Soort actief	Afschrijvingstermijn in jaren
	Scholen / onderwijs	
	Speeltoestellen	10
	Meubilair (eerste inrichting)	15
	Onderwijsleerpakketten	8
	Buitensportaccommodaties	
	Drainage	30
	Hekwerken om sportvelden	30
	Verharding, looppaden	30
	Beregeningsinstallatie	30
	Hockey, totaalrenovatie zand-ingestrooid	30
	Hockey, totaalrenovatie semi-waterveld	30
	Hockey, totaalrenovatie vol waterveld	30
	Voetbal totaalrenovatie natuurgras	30
	Honk- en softbal, totaalrenovatie	30
	Handbal, totaalrenovatie asfaltveld	30
	Totaalrenovatie velden en inrichting divers	30
	Totaalrenovatie voetbal en korfbal kunstgras	36
	Voertuigen, machines en gereedschappen	
	Personen- en vrachtauto's	8
	Mobiele compressorwagens	15
	Bebakeningsmateriaal	5
	Hogedruk waterreiniger	8
	Riool reinigingsmachine	8
	Zoutstrooiers	8
	Sneeuwplougen	10
	Bandtransporteur	10
	Slagboominstallatie	15

specifieke afschrijvingstermijnen opgenomen.

	Soort actief	Afschrijvingstermijn in jaren
	3. Materiele vaste activa met een maatschappelijk nut	
	Civiele kunstwerken	
	Betonnen bruggen	60
	Houten bruggen	25
	Stalen brug met composiet dek	60
	Kademuren (beton, metselwerk)	60
	Tunnels, duikers (beton)	60
	Steigers (hout)	20
	Geluid en grondkerende constructies (beton)	60
	Groenvoorzieningen	
	Beplanting algemeen	30
	Bosplantsoen	60
	Bomen	75
	Openbare verlichting²	
	Masten	50
	Armaturen	25
	Wegen	40
	Verkeersregelinstallaties²	
	Automaten	15
	Installaties	30
	Straatmeubilair	

	Soort actief	Afschrijvingstermijn in jaren
	Abri's, bewegwijzering, straatnaamborden, verkeersborden	15
	Speelvoorzieningen	10

Bijlage 2 | Het belang van de materiële vaste activa voor raadsleden

Bron: notitie materiele vaste activa 2020 van de Commissie BBV

Materiële vaste activa worden in het dagelijks leven veelal geduid als investeringen. In het BBV wordt consequent gesproken over materiële vaste activa of kapitaalgoederen als het gaat om bezittingen en de bijbehorende begrippen afschrijvingen en onderhoud. In dit hoofdstuk voor de raad geven we op hoofdlijnen aan wat materiële vaste activa zijn en welke taken en verantwoordelijkheden de raad op dit vlak heeft. We gaan ook kort in op de aandachtspunten en informatie waar raadsleden zich van bewust moeten zijn.

Materiële vaste activa hebben mogelijk grote meerjarige financiële consequenties. Het is van belang dat de raad vooraf het te voeren beleid goedkeurt en via begroting en jaarrekening vaststelt dat dit beleid ook uitgevoerd wordt.

2.1 Wat zijn materiële vaste activa?

Objecten (bijvoorbeeld gebouwen, wegen) worden geactiveerd als deze een langere tijd (langer dan 1 jaar) mee gaan en een bepaalde waarde hebben. Als deze voor eigen gebruik zijn worden ze gezien als langlopende bezittingen ofwel vaste materiële activa op de balans. Het aanschaffen of vervaardigen van materiële vaste activa gaat gepaard met het doen van investeringen. Materiële vaste activa zijn dus feitelijk de objecten die door investeringen door een gemeente worden verworven. Onder investeren wordt verstaan het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt.

De investeringen worden op de balans verantwoord. De lasten voortvloeiende uit de investeringen in materiële vaste activa, zoals onderhoud, afschrijvingen, toegerekende rente en verzekeringen behoren tot de jaarlijkse exploitatielasten

Materiële vaste activa kunnen een zeer uiteenlopende vorm hebben. Investeringen in wegen en gebouwen zijn de meest voorkomende activa, maar ook investeringen in apparatuur en machines en grond kunnen, afhankelijk van het gevoerde beleid, onderdeel uitmaken van de materiële vaste activa. Overigens is er bij investeringen niet altijd sprake van een nieuw object. Bij een bestaand actief is sprake van een investering indien de uitgaven:

- leiden tot een significante kwaliteitsverbetering; en/of
- leiden tot een levensduurverlenging; en/of
- aanpassingen betreffen om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijv. investeringen in een gebouw om te voldoen aan veiligheidsvoorschriften die invloed hebben op de waarde en de levensduur).

Wanneer uitgaven worden gedaan ten behoeve van het behoud van de oorspronkelijke kwaliteit en levensduur van een actief, dan is er sprake van onderhoud. Objecten die geen deel uitmaken van de materiële vaste activa zijn voorwerpen van cultuur-historische waarde en voorraden.

Het investeringen- en afschrijvingen beleid wordt uiteengezet in de financiële verordening op grond van artikel 212 Gemeentewet. In artikel 212 van de Gemeentewet is opgenomen dat de raad bij verordening de uitgangspunten voor het financieel beleid vaststelt. De verordening bevat in ieder geval regels voor waardering en afschrijving van activa, de zogenaamde 'waarderingsgrondslagen', zoals:

- afschrijvingsmethode per categorie;
- moment van starten met afschrijven;
- de gebruiksduur per categorie kapitaalgoederen ofwel de afschrijvingstermijn;
- de componentenbenadering;
- restwaarde.

In de verordening artikel 212 Gemeentewet kan de gemeente ook bepalen, dat er voor het financieel beleid, waaronder het waarderings- en

afschrijvingsbeleid van activa, een afzonderlijke nota wordt opgesteld en vastgesteld.

Aanbeveling

- **De commissie BBV beveelt aan om de wijze waarop met investeringen en afschrijvingen wordt omgegaan vast te leggen in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen, een nota investeringen of de financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet. In aanvulling hierop kan een investeringsplan voor het huidige en de komende jaren een bijlage vormen die jaarlijks geactualiseerd wordt.**

De notitie bevat onder meer de financiële grens die getrokken wordt waarboven objecten als investeringen worden beschouwd. Deze grens kan per gemeente verschillen. Het is niet toegestaan deze grens aan te passen met het oog op financieel evenwicht⁴. Elke wijziging van de grens wordt beschouwd als een stelselwijziging en heeft tot gevolg dat vergelijkende cijfers moeten worden opgesteld. Zie hoofdstuk 6.

2.2 Onderhoud vaste activa/kapitaalgoederen/investeringen

Voor sommige taken waarop materiële vaste activa betrekking hebben geldt dat de gemeente wettelijk verplicht is deze te onderhouden. De gemeente moet bijvoorbeeld zorgen voor riolering en onderhoud van wegen. Achterstallig onderhoud kan leiden tot aansprakelijkheidstelling.

⁴ In artikel 189 lid 2 van de Gemeentewet staat: De raad ziet erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Anders gezegd: De raad stelt een begroting vast die structureel en reëel in evenwicht is. Van de eis dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is kan de raad afwijken indien voldoende aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming tot stand zal worden gebracht. Als structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Dit geldt per jaarschijf van de begroting en de meerjarenraming. Reëel evenwicht houdt in dat de ramingen volledig, realistisch en haalbaar zijn.

Daarnaast heeft de gemeenteraad met de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' de mogelijkheid kaders te stellen voor het onderhoud van infrastructuur, voorzieningen⁵ en gebouwen. Dat is van belang omdat:

- er veel geld mee is gemoeid. Materiële vaste activa leggen blijvend een groot beslag op de gemeentelijke begroting. Een zo volledig mogelijk overzicht én onderbouwing van deze kosten zijn daarom van groot belang voor een goed inzicht in de financiële positie;

- materiële vaste activa nodig zijn om de programmadoelen van de gemeente te realiseren. Om bijvoorbeeld economische ontwikkeling te stimuleren is een goede bereikbaarheid van belang;

- materiële vaste activa het 'gezicht' van de gemeente zijn. De raad moet zich uitspreken over de gewenste kwaliteit en het onderhoudsniveau van de openbare ruimte.

Raadsleden kunnen hun kader stellende en controlerende taak bij het onderhoud van de materiële vaste activa op verschillende manieren invullen:

- Algemene kaders stellen over welke materiële vaste activa de gemeente moet hebben en hoe zij met haar materiële vaste activa omgaat.

- Invloed uitoefenen op afzonderlijke investeringsbeslissingen (zoals wel/niet brug bouwen).

- De kwaliteit van de aanwezige materiële vaste activa bewaken en zo nodig bijsturen. Sluiten de materiële vaste activa aan bij de doelen van de gemeente? Kost het niet te veel geld?

- Het beleid biedt handvatten om te kunnen sturen op de te bereiken doelstellingen en evenwichtig om te gaan met de (schaarse) ruimte.

2.3 Investeringsbudgetten

De lasten die voortvloeien uit investeringen in materiële vaste activa worden in het overzicht van baten en lasten, deel uitmakende van de financiële begroting, verantwoord. Bij de vaststelling van de begroting door de raad worden niet alleen de baten en lasten vastgesteld, maar stelt de

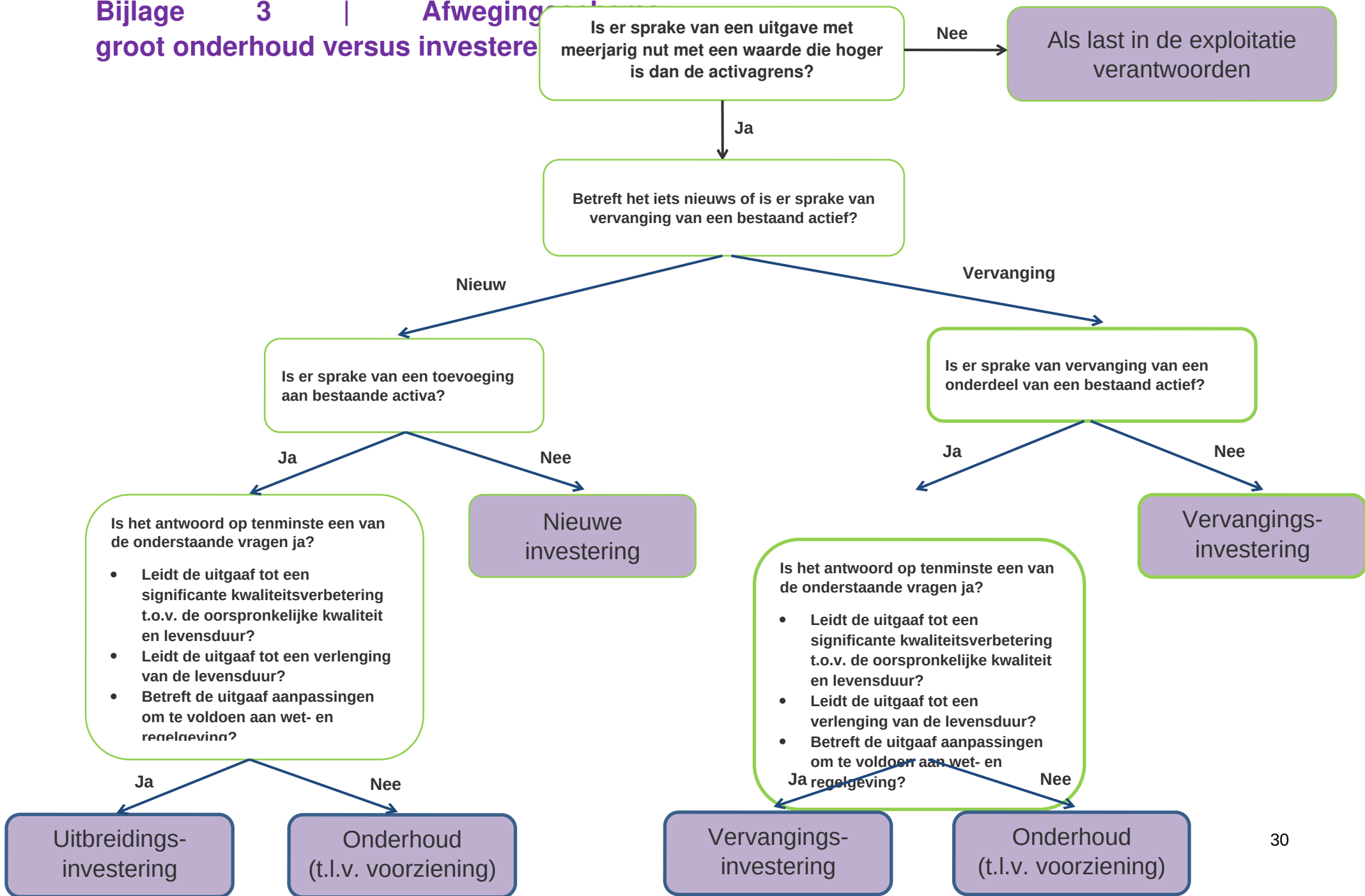
⁵ Denk hierbij aan verkeersvoorzieningen zoals verkeerslichten

raad ook de investeringen vast. Dit betekent in dat geval dat de raad geen investeringsbudgetten meer beschikbaar hoeft te stellen.

De raad kan op twee manieren (*Leusden kent er drie*) specifieke investeringsvoorstellen apart voorgelegd krijgen. De eerste manier is dat de raad bij de begrotingsbehandeling en –vaststelling aangeeft van welke investering(en) hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringsbudget wil ontvangen. De tweede manier is dat de raad algemene regels vaststelt over (omvangrijke) investeringen die afzonderlijk ter goedkeuring aan de raad moeten worden voorgelegd.

Voorts komt het voor dat er in de loop van het begrotingsjaar investeringsbudgetten noodzakelijk zijn die niet bij de vaststelling van de begroting voorzien waren. Aan de raad moet dan een voorstel ter besluitvorming worden voorgelegd. Een dergelijk voorstel moet vergezeld gaan van een structureel en reëel sluitende begrotingswijziging, waarin de baten en de lasten, waaronder de kapitaallasten voortvloeiende uit de investering, zijn opgenomen.

Bijlage 3 | Afweging groot onderhoud versus investering

Bijlage 4 | Onderbouwing investeringsaanvragen

De raad kan alleen investeringskredieten accorderen die in voldoende mate zijn onderbouwd en gespecificeerd. Investeringsaanvragen moeten dan ook de volgende elementen omvatten:

- Specificatie van de investeringsaanvraag;
- Programma waartoe de investering behoort;
- Betreft het een vervanging- of uitbreidingsinvestering. Indien het een vervangingsinvestering betreft wordt aangegeven of er nog een inhaalafschrijving dient plaats te vinden op het te vervangen actief;
- Afschrijvingstermijn, inclusief aanvullende motivatie wanneer de termijn afwijkt van de afschrijvingstabel;
- Wijze van dekking;
- Jaarlijkse exploitatielasten, d.w.z. de kapitaallasten en overige exploitatiekosten;
- Liquiditeitsfasering, waarin is aangegeven in welk tempo de investeringsbedragen zullen worden aangewend;
- Eventueel aan te vragen subsidies;
- Voor investeringen worden eventuele risico's benoemd die met de investering samenhangen en op welke wijze het college deze risico's (gaat) beheersen.

Bijlage 5 | Begrippenlijst

Investeren

Onder investeringen wordt verstaan het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt.

Kredieten

Deze term wordt bij de centrale overheden soms gebruikt om aan de raad toestemming te vragen voor het doen van uitgaven in het kader van investeringen. Deze term wordt in het BBV vermeden bij gebrek aan een eenduidige betekenis.

Activeren

Het op de balans presenteren van de financiële waarde van het aangeschafte of vervaardigde bezit /kapitaalgoed met meerjarig nut dat vanaf dat moment als bezitting kan worden beschouwd.

Waarderen

De waarde die toegekend wordt aan het geactiveerde kapitaalgoed c.q. de investering op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Afschrijven

Het op een methodische wijze in de boekhouding (verslaglegging en verslaggeving) tot uitdrukking brengen van de waardedaling van een kapitaalgoed over een bepaalde periode.

Boekwaarde

De verkrijgings- of vervaardigingsprijs minus de al afgeschreven termijnen.

Rente

De kredietvergoeding die over de resterende boekwaarde van investeringen wordt berekend.

Kapitaallasten

De som van de jaarlijkse kosten van rente en afschrijving. Deze worden ten laste van de exploitatie gebracht.

Componentenbenadering

De componentenbenadering houdt in dat op verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief, die afzonderlijk vervangen kunnen worden, afzonderlijk worden afgeschreven op basis van de individuele verwachte gebruiksduur van die delen.

Groot onderhoud

Uitvoering van correctieve maatregelen, als gevolg van slijtage na een langere periode van gebruik, om een object in goede staat (op een vooraf bepaald kwaliteitsniveau) te houden of te brengen. Groot onderhoud dient zich in de regel aan, is daarom vaak gepland, is veelal ingrijpend van aard en betreft een groot of belangrijk deel van het object.

Klein onderhoud

Preventieve maatregelen en dagelijkse reparaties die noodzakelijk zijn om het object in goede werkende en veilige staat te houden tegen een van te voren vastgesteld kwaliteitsniveau.

Levensduur

De levensduur van een actief wordt onderscheiden in economische en technische levensduur. De technische levensduur van een actief is de maximale periode waarover dat actief een bijdrage aan de productie kan leveren. De economische levensduur is de maximale periode waarover het economisch verantwoord is van een actief gebruik te maken.

Bijlage 6 | Wetgeving BBV

Artikel 34

In de balans worden onder de immateriële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- a. kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- b. kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- c. bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Artikel 35

1. In de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:
 - a. investeringen met een economisch nut;
 - b. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
 - c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.
2. Van de materiële vaste activa wordt aangegeven welke in erfpacht zijn uitgegeven.

Artikel 36

In de balans worden onder de financiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- a. kapitaalverstrekkingen aan:
 1. deelnemingen;
 2. gemeenschappelijke regelingen;
 3. overige verbonden partijen;
- b. leningen aan:
 4. openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden;
 5. woningbouwcorporaties;
 6. deelnemingen;
 7. overige verbonden partijen;
- c. overige langlopende leningen;
- d. uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- e. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- f. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Artikel 51

In de toelichting op de balans wordt aangegeven volgens welke methoden de afschrijvingen worden berekend.

Artikel 52

1. In de toelichting op de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:
 - a. gronden en terreinen;
 - b. woonruimten;
 - c. bedrijfsgebouwen;
 - d. grond-, weg- en waterbouwkundige werken;
 - e. vervoermiddelen;
 - f. machines, apparaten en installaties;
 - g. overige materiële vaste activa.
2. In de toelichting op de balans wordt het verloop van de activa, als bedoeld in het eerste lid, gedurende het begrotingsjaar, in een sluitend overzicht weergegeven. Daaruit blijken, voor zover van toepassing:
 - a. de boekwaarde aan het begin van het begrotingsjaar;
 - b. de investeringen of desinvesteringen;
 - c. de afschrijvingen;
 - d. bijdragen van derden direct gerelateerd aan een actief;
 - e. afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen;
 - f. de boekwaarde aan het einde van het begrotingsjaar.

Artikel 59

1. Alle investeringen worden geactiveerd.
2. In afwijking van het eerste lid worden kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde niet geactiveerd.

Artikel 60

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief kunnen worden geactiveerd indien:

- a. het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen;
- b. de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien vaststaat;
- c. het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut zal genereren en;
- d. de uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Artikel 61

Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen worden geactiveerd, indien:

- a. er sprake is van een investering door een derde;
- b. de investering bijdraagt aan de publieke taak;
- c. de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals is overeengekomen en;
- d. de bijdrage kan worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de provincie onderscheidenlijk gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Artikel 62

1. Alle vaste activa worden voor het bedrag van de investering geactiveerd.
2. In afwijking van het eerste lid worden de bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief op de waardering daarvan in mindering gebracht.
3. In afwijking van het eerste lid moeten de voorzieningen, bedoeld in artikel 44, eerste lid, onder d, in mindering gebracht worden op de investeringen, bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

Artikel 63

1. Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
2. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten.
3. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd.
4. Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde.
5. Van activa waarvan de bestemming verandert, wordt de actuele waarde van de nieuwe bestemming in de toelichting op de balans opgenomen.
6. In afwijking van het eerste lid is waardering tegen actuele waarde toegestaan voor de activa van de Nazorgfondsen bedoeld in artikel 15.47 van de Wet milieubeheer.
7. Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd.
8. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de boekwaarde van leningen en vorderingen verrekend.

Artikel 64

1. De afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.

2. Slechts om gegronde redenen mogen de afschrijvingen geschieden op andere grondslagen dan die welke in het voorafgaande begrotingsjaar zijn toegepast. De reden van de verandering wordt in de toelichting op de balans uiteengezet. Tevens wordt inzicht gegeven in haar betekenis voor de financiële positie en voor de baten en de lasten aan de hand van aangepaste cijfers voor het begrotingsjaar of voor het voorafgaande begrotingsjaar.
3. Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.
4. In afwijking van het derde lid is de afschrijvingsduur voor de immateriële vaste activa, bedoeld in artikel 34 onder a, maximaal gelijk aan de looptijd van de lening.
5. In afwijking van het derde lid is de afschrijvingsduur voor de immateriële vaste activa, bedoeld in artikel 34 onder b, ten hoogste vijf jaar.
6. Voor bijdragen aan de activa in eigendom van derden, bedoeld in artikel 34, onderdeel c, is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

Artikel 65

1. Naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.
2. Voorraden en deelnemingen worden tegen de marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
3. Een actief dat buiten gebruik wordt gesteld wordt afgewaardeerd op het moment van buitengebruikstelling, indien de restwaarde lager is dan de boekwaarde.